

Uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård - uppföljning

Uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård - uppföljning

Bakgrund

Regionens revisorer har ansvar för att genomföra årlig granskning av regionens samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har regionens revisorer utarbetat dokumentet "Granskningsstrategi" i vilket de beskrivit de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna en årlig riskbedömning och revisionsplan.

I "Revisionsplan 2020" har revisorerna aktualiserat en uppföljande granskning av regionens arbete med uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård.

Det finns sedan ett antal år ett tandvårdsstöd som innebär att dåvarande landstinget fick ansvar för att särskilt utsatta grupper (äldre och funktionshindrade) som har särskilt och långvarigt behov av vård och omsorg, garanteras uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård.

Dåvarande landstingets revisorer genomförde under 2015 en fördjupad granskning avseende landstingets arbete med uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Syftet med granskningen var att bedöma om landstingsstyrelsen säkerställde att den uppsökande verksamheten bedrevs på ett ändamålsenligt sätt .

Den fördjupade granskningen resulterade i ett antal iakttagelser och rekommendationer och landstingsstyrelsen svarade revisorerna i mars 2016. I landstingsstyrelsens svar framfördes att revisionens iakttagelser och rekommendationer skulle komma att beaktas inom ramen för olika arbeten inom området.

Revisorerna gör regelbundet uppföljningar av tidigare granskningar i syfte att bedöma om revisorernas synpunkter har beaktats.

Syfte

Den övergripande revisionsfrågan i granskningen är om Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden har säkerställt att arbetet med uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård är systematiskt och ändamålsenligt.

Granskningen syfte har brutits ned i följande revisionsfrågor:

- Har Regionstyrelsen beaktat synpunkter och rekommendationer från granskningen 2015?

- Om granskningen visar på förbättringsmöjligheter vilka rekommendationer ges?

Avgränsning

Granskningen ska ligga till grund för ansvarsprövningen 2020 och har avgränsats till att gälla en uppföljning av den granskning som genomfördes 2015.

Revisionskriterier

Granskningen ska ske utifrån de aktuella lagar och föreskrifter som finns inom området. Revisionskriterier är också beslut fattade av regionfullmäktige samt övriga gällande styrdokument.

Ansvarig nämnd

Region Värmlands Hälso- och sjukvårdsnämnd är ansvarig nämnd för område hälso- och sjukvård där tandvården ingår. Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar för hela regionens verksamhet genom bland annat sitt uppsiktsansvar.

Metod

Granskningen har genomförts i form av dokumentstudier samt intervjuer med övertandläkare och medarbetare på Folktandvårdens hälsoodontologiska enhet. Rapporten är sakgranskad av intervjuade personer.

I bilaga 1 redovisas dokument som finns som underlag till granskningen.

Resultat

I revisionsrapporten från 2015 lämnade revisorerna ett antal rekommendationer. Landstingsstyrelsen svarade i mars 2016 på rekommendationerna. Styrelsen delade rapportens synpunkter på vikten av tydliggjord uppföljning och kommunikation kring de ingångna överenskommelserna mellan folktandvården och kommunerna. Styrelsen menade också att det var viktigt att verkligen säkra rutinen med årliga utvärderingsmöten som finns i avtalen. Folktandvården borde kunna lämna årlig rapport från dessa möten till patient- och medborgarstödsenheten (POMS). Det nya Centrum för äldretandvård som inrättats inom folktandvårdens hälsoodontologiska utvecklingsenhet ska arbeta med detta.

I landstingsstyrelsens svar 2016 lyftes också fram att det hade tagits beslut om ny ledningsorganisation och att det med anledning av det pågick en stabsöversyn i syfte att skapa ett ändamålsenligt stöd till den nya ledningsorganisationen. I stabsöversynen skulle övervägas vilka stödfunktioner inklusive roller och ansvar, som skall finnas inom kansliets staber respektive inom hälso- och sjukvården. Revisionens iakttagelser och rekommendationer skulle beaktas inom ramen för dessa arbeten.

I denna uppföljande granskning har revisorerna ställt kompletterande frågor för att få belyst hur läget ser ut idag avseende de synpunkter och

rekommendationer som lämnades i rapporten. Svar på de kompletterande frågorna har erhållits ifrån övertandläkare vid Vårdvalsenheten/tandvård för särskilda grupper och medarbetare inom Folktandvårdens Hälsoodontologiska enhet.

Inledning och nuläge

År 1999 infördes ett reformerat tandvårdsstöd (se bilaga 2) som innebar att särskilt utsatta grupper garanterades uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. (8 a §Tandvårdslag 1985:125) Stödet ger vissa äldre och personer med funktionsnedsättning rätt till en kostnadsfri munhälsobedömning i hemmet, upplysning om munhålestatus och erbjudande om vård, kallat uppsökande verksamhet. Samtidigt bedömdes att vård- och omsorgspersonal skulle få utbildning och praktisk handledning kring munhälsofrågor, varför det i samtliga landsting (nuvarande regioner) startade riktade utbildningsinsatser till den kommunala personalgruppen.

Fram till 2017 var den uppsökande verksamheten konkurrensutsatt i Värmland genom LOU. 2017 beslutade landstingsstyrelsen att uppsökande verksamhet enligt Tandvårdslagen och Tandvårdsförordningen hanteras i Landstingets egenregi, Folktandvården i Värmland (Dnr LK/171240).

Efter beslut i landstingsstyrelsen har en organisationsförändring skett så att uppföljning av ekonomi, produktion och följsamhet till regelverk av uppsökande verksamhet och tandvård till särskilda grupper flyttats från tidigare POMS till Vårdvalsenheten 2018. Folktandvården Värmland har det operativa ansvaret för det praktiska genomförandet.

1. Uppföljning och kvalitetsanalys genom registerdata.

• *Rekommendationen i rapporten var: skapa bättre förutsättningar för uppföljning och kvalitetsanalys i samverkan med kommunerna för registerdataåtkomst ur aktuella kvalitetsregister, som exempelvis Senior Alert,*

Senior Alert är kommunernas eget kvalitetssystem för riskbedömning. Det är också tänkt att fungera som ett instrument för riskbedömning och informationsöverföring mellan region och kommun i individuella patientfall. Region Värmlands hälso- och sjukvård har beslutat om att istället registrera i Cosmic, ett journalsystem som kommunerna idag inte använder. Registerdata i Senior Alert analyseras av kommunernas egen personal och kommuniceras med vårdgivare.

Vård och omsorgspersonal har i samtliga Värmlands kommuner utbildats i och lagt till en munhälsomodul (ROAG – Revised Oral Assessment Guide) i Senior Alert under 2016–2018. Utbildningen har skett av Folktandvårdens personal via Hälsoodontologiska enheten. Även tillkommen ny personal har i efterhand kunnat erbjudas utbildning i en del kommuner.

Följsamhet till att registrera risk för försämrad munhälsa varierar mellan kommunerna i Värmland.

Ännu har inga tillförlitliga data kunnat analyseras för jämförelser avseende munhälsa då inlagda data är begränsade. Tillgång till jämförelse mellan olika boenden i en enskild kommun finns endast för åtkomst för kommunerna.

Preliminära kvalitetsanalyser av inkomna munhälsoregistreringar (enligt NMHB – nationell munhälsobedömning) till Vårdvalsenheten/tandvård särskilda grupper, har fördjupats med bedömning om munhälsa förbättrats över tid bland personer i särskilda boenden med rätt till tandvårdsstöd. Resultaten visar att munhälsa varierar, främst mellan olika boenden inom kommunerna men också mellan kommunerna i Värmland.

Till SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, rapporteras årligen sammanställningar om antal och kostnader vilka också kommuniceras med Folktandvården. Sedan 2015 innehåller rapporten köns- och åldersdifferentierade data. SKR publicerar därefter årligen jämförelser mellan regionerna.

Centrum för äldretandvård, som skapades inom Folktandvårdens hälsoodontologiska enhet 2016, har bidragit till ökad tillgänglighet med mobila tandvårdsenheter för nödvändig tandvård till personer med särskilda behov. Centrat ger också kunskapsstöd till tandvården i ”Vårdprogram för äldre och personer med funktionsnedsättning” och implementeringen av ”Folktandvården Sveriges ramdokument för äldretandvård”. Folktandvården redovisar en årlig sammanställning av verksamheten inom centrat.

Bedömning: Det har i granskningen redovisats att Vårdvalsenheten och Folktandvården gör uppföljningar med analyser av registerdata i utökad omfattning. Det har vidare genomförts en del organisatoriska förändringar sedan den föregående rapporten.

2. Överenskommelser mellan folktandvården och kommunerna.

• *Rekommendationen i rapporten var: följa upp villkoren för ingångna överenskommelser om det praktiska arbetet i uppsökande verksamhet mellan Folktandvården och kommunerna,*

Det sker årligen **uppföljning** av ingångna överenskommelser med medicinskt ansvarig sköterska (MAS) i varje kommun. Villkoren i överenskommelser revideras och vid behov av förändringar skrivs ny överenskommelse om hur det praktiska arbetet i den uppsökande verksamheten skall genomföras i olika kommunala omsorgs- och boendeformer.

Bedömning: Det har i granskningen redovisats att villkoren för överenskommelser mellan Folktandvården och kommunerna om det praktiska arbetet i uppsökande verksamhet följs upp.

3. Kommunikation kring ansvarsfördelning och vårdrutiner.

• *Rekommendationen i rapporten var: genom en riktad uppföljning säkerställa att kommunikationen kring ansvarsfördelning och vårdrutiner för äldres munhälsa förbättras.*

Vårdvalsenheten inom Hälso- och sjukvårdens ledningsstöd förvaltar tandvård för särskilda grupper medan Folktandvården har det operativa ansvaret för det praktiska utförandet av uppsökande verksamhet. Hur den uppsökande verksamheten och nödvändiga tandvården ska utföras finns reglerad i grunddokument om vårdrutiner – Överenskommelse uppsökande verksamhet mellan Vårdvalsenheten/Tandvård för särskilda grupper och Folktandvården, som revideras regelbundet.

En förtydligad rapportering av avvikelser i Uppsökande Verksamhet, främst avseende kommunikationsbrister, har införts 2019. Sammanställning meddelas kommunerna och beroende av orsak söks förklaringar och åtgärder i dialog med enhetschefer eller MAS. **Ansvarsfördelningen** diskuteras också vid revidering av överenskommelserna ovan.

Bedömning: I granskningen har redovisats att ansvarsfördelningen av vårdrutiner mellan kommun och Folktandvården genomgår årlig uppföljning.

Slutsatser och kommentarer

Det huvudsakliga syftet med denna uppföljande granskning var att bedöma hur Regionstyrelsen har beaktat de rekommendationer som revisorerna lämnade i granskningen från 2015.

Utifrån granskningens resultat är vår bedömning att vi har fått svar på de frågor som ställts, och av svaren att döma har en utveckling skett inom området avseende de rekommendationer som lämnades i den föregående granskningen. Den uppsökande verksamheten följs ur olika perspektiv upp på regelbundet sätt.

Anders Marmon
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Bilaga 1: dokument i granskningen

<https://www.regionvarmland.se/vardgivarwebben/vard-och-behandling/tandvard-for-sarskilda-grupper2/>

inkl. underliggande dokument i VIDA

Uppsökande verksamhet, årsrapport 2018 och 2019

Överenskommelser mellan kommuner och Folktandvården angående om vårdrutiner och ansvarsfördelningen kring uppsökande verksamhet mellan kommuner i Värmland och Folktandvården, Dnr: HSN/190289, HSN/190437HSN/190441-190454

Överenskommelse: Uppsökande Verksamhet -Tandvård, Munhälsobedömning och munvårdsutbildning, och erbjudande om nödvändig tandvård (Vårdvalsenheten/tandvård för särskilda grupper och Folktandvården ändringsförslag april 2020)

Landstingsstyrelsens beslut LK/111 498 med förtydligande 2012-01-24/25: tillämpningarna har uppdaterats med hänsyn till förändringar i HSLF t.o.m. 2019:9.

Särskilda grupper, sammanfattning utarbetad av Folktandvården i Värmland

Bilaga 2: Tandvårdsstöd

Statliga tandvårdsstöd:

Allmänt tandvårdsbidrag (ATB)

Särskilt tandvårdsbidrag (STB)

Högekostnadsskydd

Regionfinansierade tandvårdsstöd:

Det finns ett antal så kallade särskilda grupper som administreras av Region Värmlands vårdvalsenhet, tandvård särskilda grupper:

Uppsökande verksamhet

Kostnadsfri munhälsobedömning

Utbildning av kommunal vård- och omsorgspersonal

Tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift:

Nödändig tandvård,

Tandvård som led i kortvarig sjukdomsbehandling.

Tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning.